

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. kovo 29 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Priimtinumai – SESV 267 straipsnis – Sąvoka „teismas“ – ESS 19 straipsnio 1 dalis – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis – Teisinė valstybė – Veiksminga teisminė gynyba – Teisėjų nepriklausomumo principas – Pagal įstatymą įsteigtas teismas – Teisminė institucija, kurios narį į teisėjo pareigas pirmą kartą paskyrė nedemokratinio režimo vykdomasis politinis organas – *Krajowa Rada Sądowictwa* (Nacionalinė teismų taryba, Lenkija) veiklos pobūdis – Įstatymo, kurio pagrindu buvo suformuota ši taryba, prieštaravimas Konstitucijai – Galimybė pripažinti šią instituciją nepriklausomu ir nešališku teismu, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę“

Byloje C-132/20

dėl *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) 2019 m. gruodžio 18 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. kovo 10 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

BN,

DM,

EN

prieš

Getin Noble Bank S.A.,

dalyvaujant

Rzecznik Praw Obywatelskich,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen, kolegijų pirmininkai A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, I. Jarukaitis (pranešėjas), I. Ziemele ir J. Passer, teisėjai M. Ilešič, T. von Danwitz, A. Kumin ir N. Wahl,

generalinis advokatas M. Bobek,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, skyriaus vadovas,

* Proceso kalba: lenkų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2021 m. kovo 2 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Rzecznik Praw Obywatelskich*, atstovaujamo M. Taborowski ir P. Filipek,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna, A. Dalkowska ir S. Żyrek,
- Europos Komisijos, atstovaujamos K. Herrmann, N. Ruiz García ir P. J. O. Van Nuffel,

susipažinęs su 2021 m. liepos 8 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl ESS 2 straipsnio, 4 straipsnio 3 dalies, 6 straipsnio 1 ir 3 dalių ir 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 38 straipsnio ir 47 straipsnio pirmos ir antros pastraipų, SESV 267 straipsnio trečios pastraipos ir 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 7 straipsnio 1 ir 2 dalių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant BN, DM ir EN ginčą su banku *Getin Noble Bank S.A.* dėl BN, DM ir EN su šia įstaiga sudarytoje paskolos sutartyje esančios sąlygos tariamo nesąžiningumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuočių pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų [komercinės (ūkinės) veiklos subjektų] sudaromose su vartotojais.

2. Pirmojoje straipsnio dalyje nurodytos priemonės apima nuostatas, pagal kurias asmenys arba organizacijos, pagal nacionalinės teisės aktus turinčios teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, gali pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus iškelti bylą teismuose arba kompetentingose administracinėse institucijose, kad būtų priimtas sprendimas dėl to, ar bendram naudojimui parengtos sutarčių sąlygos yra nesąžiningos, ir galėtų būti pritaikytos tinkamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią tolesniam tokių sąlygų naudojimui.“

Lenkijos teisė

Konstitucija

4 Konstitucijos 179 straipsnyje nustatyta:

„Teisėjus *Krajowa Rada Sądownictwa* [(Nacionalinė teismų taryba, Lenkija, toliau – NTT)] siūlymu skiria Respublikos Prezidentas neribotam laikui.“

5 Pagal Konstitucijos 180 straipsnio 1 dalį teisėjai naudojami nepašalinamumo garantija.

6 Konstitucijos 186 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„[NTT] yra teismų ir teisėjų nepriklausomumo sergėtoja.“

7 Konstitucijos 187 straipsnyje nustatyta:

„1. [NTT] sudaro:

- 1) [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija)] pirmasis pirmininkas, teisingumo ministras, [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas, Lenkija)] pirmininkas ir Respublikos Prezidento paskirtas asmuo;
- 2) penkiolika narių, išrinktų iš [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų tarpo;
- 3) keturi nariai, kuriuos iš savo narių tarpo išrenka [*Sejm* (Seimas, Lenkija)], ir du nariai, kuriuos iš senatorių tarpo išrenka Senatas.

<...>

3. [NTT] narių kadencija yra ketveri metai.

4. [NTT] organizacinę struktūrą, veiklos sritis, darbo tvarką ir narių rinkimo tvarką nustato įstatymas.“

8 Konstitucijos 190 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„[*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija)] sprendimai yra visuotinai privalomi ir galutiniai.“

1928 m. vasario 6 d. Dekretas-įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų santvarkos

- 9 Pagrindinėje byloje taikytinos 1928 m. vasario 6 d. *Rozporządzenie z mocą ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dekretas-įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų santvarkos) redakcijos, galiojusios iki 1985 m. rugsėjo 1 d. (*Dz. U.*, Nr. 6, 1964, 40 pozicija, toliau – 1928 m. vasario 6 d. Dekretas-įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų santvarkos), 2 straipsnyje buvo numatyta:

„Vykdant teisingumą Lenkijos Liaudies Respublikoje siekiama apsaugoti:

a) liaudies demokratinę santvarką ir jos vystymąsi socializmo link;

<...>“

- 10 Pagal šio įstatymo 53 straipsnį bendrosios kompetencijos teismų teisėjus skirdavo Lenkijos Liaudies Respublikos *Rada Państwa* (Valstybės Taryba) teisingumo ministro siūlymu.
- 11 Pagal minėto įstatymo 57 straipsnį, pradėdamas eiti pareigas, Lenkijos Liaudies Respublikos Valstybės Tarybos paskirtas teisėjas prisiekdavo atitinkamo teismo pirmininko akivaizdoje, perskaitydamas nustatyto turinio tekstą, o perkeliama į kitas pareigas, jam naujai prisiekti nereikėdavo.
- 12 Priesaikos tekstas buvo nustatytas 1948 m. spalio 6 d. *Dekret o rocie ślubowania Ministrów, funkcjonariuszów Państwowych, sędziów i prokuratorów oraz funkcjonariuszów służby Bezpieczeństwa publicznego* (Dekretas dėl ministrų, valstybės tarnautojų, teisėjų ir prokurorų bei valstybės saugumo tarnybos pareigūnų priesaikos, *Dz. U.*, Nr. 49, 1948, 370 pozicija). Pagal šio dekreto 1 straipsnio C dalį teisėjo priesaikos tekstas buvo toks:
- „Iškilmingai prisiekiu <...> eidamas man patikėtas teisėjo pareigas, savo veiklos srityje ir visomis išgalėmis prisidėti prie Lenkijos demokratinės valstybės, kuriai visada būsiu ištikimas, laisvės, suvereniteto ir galios stiprinimo; saugoti ir stiprinti tvarką, grindžiamą Lenkijos Liaudies Respublikos Konstitucijoje įtvirtintais socialiniais, ekonominiais ir politiniais principais; ryžtingai ginti teisės nuostatas ir vienodai traktuoti visus piliečius; stiprinti pagarbą teisei ir lojalumą demokratinei Lenkijos valstybei; uoliai ir kruopščiai vykdyti savo pareigas, nešališkai vykdyti teisingumą remdamasis savo sąžine ir teisės aktų nuostatomis, saugoti profesines paslaptis ir teismo procese vadovautis orumo, sąžiningumo ir socialinio teisingumo principais.“
- 13 Pagal 1928 m. vasario 6 d. Dekreto-įstatymo dėl bendrosios kompetencijos teismų santvarkos 59 straipsnio 1 dalį Lenkijos Liaudies Respublikos Valstybės Taryba, remdamasi teisingumo ministro siūlymu, atšaukdavo teisėją, jei šis nesugebėdavo užtikrinti tinkamo teisėjo pareigų vykdymo.

1985 m. birželio 20 d. Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymas

- 14 Iki 1989 m. gruodžio 29 d. galiojusios redakcijos 1985 m. birželio 20 d. *Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymas, *Dz. U.*, Nr. 31, 137 pozicija) 6 straipsnio 2 dalyje buvo numatyta:

„Teisėjus skiria ir atleidžia [Lenkijos Liaudies Respublikos] Valstybės Taryba teisingumo ministro siūlymu.“

15 Šio įstatymo 59 straipsnis buvo suformuluotas taip:

„1. Pradėdamas eiti pareigas teisėjas prisiekia teisingumo ministro akivaizdoje taip:

„Iškilingai prisiekiu, eidamas man patikėtas teisėjo pareigas, savo veiklos srityje ir visomis išgalėmis prisidėti prie Lenkijos Liaudies Respublikos, kuriai visada būsiu ištikimas, laisvės, suvereniteto ir vystymosi stiprinimo visose srityse; saugoti jos politinę, socialinę ir ekonominę santvarką, ginti darbo liaudies pasiekimus, kolektyvinę nuosavybę, piliečių teises ir įstatymų saugomus jų interesus; saugoti liaudies teisėtumą ir stiprinti piliečių teisinę sąmonę; uoliai ir kruopščiai vykdyti savo pareigas, nešališkai vykdyti teisingumą remdamasis savo sąžine ir teisės aktų nuostatomis, saugoti valstybės ir profesines paslaptis, teismo procese vadovautis orumo, sąžiningumo ir socialinio teisingumo principais.“

<...>

3. Teisėjas, kuris perkeliamas į kitas pareigas, iš naujo neprisiekia; tai netaikoma skiriant [Lenkijos Liaudies Respublikos] Aukščiausiojo Teismo teisėjus.“

16 Minėto įstatymo 61 straipsnyje buvo nurodyta:

„1. Teisingumo ministro siūlymu [Lenkijos Liaudies Respublikos] Valstybės Taryba atšaukia teisėją iš pareigų, jei šis nesugeba užtikrinti tinkamo teisėjo pareigų vykdymo. Prieš pateikdamas savo siūlymą teisingumo ministras išklauso atitinkamo teisėjo paaiškinimus, nebent tai neįmanoma. <...>

<...>

3. Teisėjas netenka teisės vykdyti teisingumo nuo to momento, kai jam pranešama apie sprendimą dėl atšaukimo.“

2011 m. gegužės 12 d. NTT įstatymas

17 2011 m. gegužės 12 d. *Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa* (Nacionalinės teismų tarybos įstatymas, Dz. U., Nr. 126, 2011, 714 pozicija; toliau – 2011 m. gegužės 12 d. NTT įstatymas) 11 straipsnio 1–5 dalyse buvo nustatyta:

„1. Aukščiausiojo Teismo teisėjų visuotinis susirinkimas iš šio teismo teisėjų tarpo išrenka du Tarybos narius.

2. Vyriausiojo administracinio teismo teisėjų visuotinis susirinkimas kartu su vaivadijų administracinių teismų visuotinių susirinkimų atstovais iš administracinių teismų teisėjų tarpo išrenka du Tarybos narius.

3. Apeliacinės instancijos teismų teisėjų susirinkimų atstovai iš savo tarpo išrenka du Tarybos narius.

4. Apygardos teismų teisėjų visuotinių susirinkimų atstovai iš savo tarpo išrenka aštuonis Tarybos narius.

5. Karo teismų teisėjų susirinkimas iš savo tarpo išrenka vieną Tarybos narį.“

18 Šio įstatymo 12 straipsnis buvo suformuluotas taip:

„1. Vaivadijų administracinių teismų teisėjų visuotiniai susirinkimai iš savo narių tarpo išrenka du atstovus.

2. Administracinių teismų teisėjų visuotinių susirinkimų atstovai renkami ne vėliau kaip likus mėnesiui iki Tarybos narių, išrinktų iš administracinių teismų teisėjų tarpo, kadencijos pabaigos. Atstovai renkami ketverių metų laikotarpiui.“

19 Šio įstatymo 13 straipsnyje buvo nustatyta:

„1. Apeliacinės instancijos teismų teisėjų susirinkimai iš tų teismų teisėjų narių tarpo išrenka apeliacinės instancijos teismų teisėjų susirinkimų atstovus, kurių skaičius sudaro 1/5 tų teisėjų skaičiaus.

2. Apygardų teismų teisėjų visuotiniai susirinkimai iš savo narių tarpo išrenka apygardų teismų teisėjų visuotinių susirinkimų atstovus, kurių skaičius sudaro 1/50 apygardos teisėjų skaičiaus.

3. 1 ir 2 dalyse nurodyti atstovai renkami ne vėliau kaip likus mėnesiui iki Tarybos narių, išrinktų iš bendrosios kompetencijos teismų teisėjų tarpo, kadencijos pabaigos. Atstovai renkami ketverių metų laikotarpiui.

<...>“

NTT įstatymas

20 2011 m. gegužės 12 d. NTT įstatymas buvo iš dalies pakeistas, be kita ko, 2017 m. gruodžio 8 d. *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teismų tarybos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai; Dz. U., 2018, 3 pozicija) ir 2018 m. liepos 20 d. *Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai; Dz. U., 2018, 1443 pozicija) (toliau – NTT įstatymas).

21 NTT įstatymo 9a straipsnyje nustatyta:

„1. Seimas iš [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų tarpo išrenka penkiolika [NTT] narių bendrai ketverių metų kadencijai.

<...>“

22 Minėto įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Jei į teisėjo pareigas pretenduoja keli kandidatai, [NTT] bendrai nagrinėja ir vertina visas pateiktas paraiškas. Tokiu atveju [NTT] dėl visų kandidatų priima nutarimą, į kurį įtraukia savo išvadas dėl siūlymo skirti į teisėjo pareigas.“

23 Šio įstatymo 44 straipsnyje nustatyta:

„1. Procedūros dalyvis gali kreiptis į [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] dėl [NTT] nutarimo neteisėtumo, nebent atskirose nuostatose numatyta kitaip. <...>

1a Individualiose bylose, susijusiose su skyrimu eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, skundas gali būti pateiktas [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas)]. Tokiais atvejais skundas [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] negalimas. Skundas [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas)] negali būti grindžiamas tuo, kad buvo neteisingai įvertinta kandidatų atitiktis kriterijams, į kuriuos atsižvelgta priimant sprendimą dėl siūlymo skirti į [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas.

1b Jeigu 37 straipsnio 1 dalyje nurodytą nutarimą ginčija ne visi procedūros dalyviai, individualiose bylose, susijusiose su skyrimu eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, šio nutarimo dalis, kurioje yra sprendimas teikti siūlymą skirti eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, ir dalis, kurioje yra sprendimas neteikti siūlymo skirti eiti to paties teismo teisėjo pareigas, tampa galutinės tiems procedūros dalyviams, kurie nepateikė skundo.

2. Skundas paduodamas per [NTT] pirmininką per dvi savaites, skaičiuojant nuo pranešimo apie nutarimą ir jo motyvus dienos. <...>

<...>

4. Individualiose bylose, susijusiose su skyrimu eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, jeigu [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas)] panaikina NTT nutarimą neteikti siūlymo skirti eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, tai prilyginama skundą pateikusių procedūros dalyvio kandidatūros patvirtinimui į laisvas [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, dėl kurių [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas)] sprendimo priėmimo dieną NTT vykdoma procedūra dar nėra pasibaigusi, o jeigu tokia procedūra nebevykdoma – į būsimas laisvas [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, apie kurias turi būti paskelbta.“

Civilinis kodeksas

24 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 1964 m. balandžio 23 d. *Ustawa – Kodeks cywilny* (Civilinis kodeksas; *Dz. U.*, 1964, Nr. 16) 385¹ straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Vartotojui nėra privalomos su juo sudarytos sutarties sąlygos, dėl kurių nebuvo susitarta individualiai, jei pagal šias sąlygas jo teisės ir pareigos aiškinamos priešingai geriems papročiams, iš esmės pažeidžiant vartotojo interesus (neteisėtose sutarties sąlygos). Tai netaikoma sąlygoms, kuriomis apibrėžiami pagrindiniai šalių įsipareigojimai, įskaitant kainą arba užmokestį, jeigu jos suformuluotos vienareikšmiškai.“

Civilinio proceso kodeksas

- 25 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 1964 m. lapkričio 17 d. *Ustawa - Kodeks postępowania cywilnego* (Civilinio proceso kodekso patvirtinimo įstatymas, toliau – Civilinio proceso kodeksas) 367 straipsnyje nustatyta:

„1. Dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo gali būti paduotas apeliacinis skundas antrosios instancijos teismui.

2. Apeliacinius skundus dėl apylinkės teismo sprendimo nagrinėja apygardos teismas, o apeliacinius skundus dėl apygardos teismo kaip pirmosios instancijos teismo sprendimo nagrinėja [*Sąd Apelacyjny* (apeliacinis teismas, Lenkija)].

3. Antrosios instancijos teismas bylą nagrinėja trijų teisėjų sudėties. Uždareme posėdyje bylą nagrinėja teismas, kurį sudaro vienas teisėjas, išskyrus kai tas teismas priima sprendimą.“

- 26 Šio kodekso 379 straipsnyje numatyta:

„Procesas yra niekinis:

<...>

4) jeigu bylą išnagrinėjusio teismo sudėtis prieštarauja įstatymo nuostatoms arba jeigu nagrinėjant bylą dalyvavo teisėjas, kuris pagal įstatymą turėjo būti nušalintas <...>“

- 27 Šio kodekso 398³ straipsnyje nustatyta:

„1. Šalis gali grįsti kasacinį skundą šiais pagrindais:

<...>

2) procesinių nuostatų pažeidimu, jei šis trūkumas galėjo turėti realios įtakos bylos baigčiai.“

- 28 Pagal Civilinio proceso kodekso 398¹³ straipsnio 1 dalį „[*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] nagrinėja kasacinį skundą neviršydamas jame nurodytų reikalavimų ir pagrindų; vis dėlto jis, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, savo iniciatyva atsižvelgia į proceso negaliojimą“.

- 29 Šio kodekso 398¹⁵ straipsnyje nurodyta:

„1. Jeigu [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] patenkina kasacinį skundą, jis panaikina visą skundžiamą sprendimą arba jo dalį ir perduoda bylą nagrinėti iš naujo tą sprendimą priėmusiam teismui arba kitam tos pačios grandies teismui. <...>

2. Teismas, kuriam bylą perduota nagrinėti iš naujo, nagrinėja ją kitos sudėties.“

30 Civilinio proceso kodekso 401 straipsnyje nustatyta:

„Galima prašyti atnaujinti bylos nagrinėjimą dėl proceso negaliojimo:

1) jeigu bylą nagrinėjusio teismo sudėtyje posėdžiavo neįgaliotas asmuo arba jeigu sprendimą priėmė pagal įstatymą turėjęs būti nušalintas teisėjas ir bylos šalis negalėjo remtis tokiu nušalinimu iki sprendimo įsiteisėjimo.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 31 2017 m. vasario 28 d. ieškiniu, kurį *Sąd Okręgowy w Świdnicy* (Svidnicos apygardos teismas, Lenkija) gavo 2017 m. kovo 3 d., BN, DM ir EN prašė iš *Getin Noble Bank* solidariai priteisti 175 107,10 Lenkijos zlotų (PLN) (apie 39 485 EUR) sumą kartu su įstatyme nustatytais palūkanomis už praleistą terminą; jie teigė, kad hipoteka užtikrintos paskolos, indeksuotos užsienio valiuta, t. y. Šveicarijos frankais (CHF), sutartyje numatytas paskolos indeksavimo mechanizmas, taip pat draudimo paketo sąlyga, taikoma tuo atveju, jeigu per tris pirmus mėnesius po paskolos suteikimo būtų atsisakyta nustatyti hipoteką, yra nesąžiningi.
- 32 2018 m. rugpjūčio 21 d. sprendimu šis teismas priteisė iš *Getin Noble Bank* sumokėti ieškovams pagrindinėje byloje iš viso 16 120,12 PLN (apie 3 634 EUR) sumą kartu su įstatyme nustatytais palūkanomis už praleistą terminą ir pripažino neteisėtomis pagrindinėje byloje ginčijamos paskolos sutarties sąlygas, pagal kurias šis bankas galėjo savavališkai nustatyti Šveicarijos franko keitimo kursą, neatsižvelgdamas į *Narodowy Bank Polski* (Lenkijos nacionalinis bankas) nustatytą vidutinį kursą; vis dėlto indeksavimo mechanizmas apskritai nebuvo pripažintas neteisėtu.
- 33 Ieškovai pagrindinėje byloje apskundė šį sprendimą *Sąd Apelacyjny we Wrocławiu* (Vroclavo apeliacinis teismas, Lenkija). 2019 m. vasario 28 d. sprendimu šis teismas patvirtino skundžiamą sprendimą.
- 34 Ieškovai pagrindinėje byloje dėl šio sprendimo pateikė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, t. y. *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas); tame skunde jie iš esmės teigė, kad skundžiamu sprendimu pažeidžiamas pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos Civilinio kodekso 385¹ straipsnis, nes nepripažįstama, kad dėl pagrindinėje byloje ginčijamoje sutartyje numatytos indeksavimo sąlygos nesąžiningumo visas šioje sutartyje numatytas indeksavimo mechanizmas netaikomas šalims.
- 35 Nagrinėdamas šio kasacinio skundo priimtinumą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kurį sudaro vienas *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) civilinių bylų skyriaus teisėjas, pažymi, kad pagal Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalis valstybės narės turi numatyti galimybę kreiptis į administracines institucijas ar teismus, kad būtų nustatyta, ar sutarties sąlygos yra nesąžiningos; Lenkijos teisėje numatytas kreipimasis į teismus. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nacionalinė institucija, nagrinėjanti sutarties sąlygų nesąžiningumą, turi atitikti visas sąlygas, kad galėtų būti pripažinta „teismu“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę.

- 36 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad *Sąd Apelacyjny we Wrocławiu* (Vroclavo apeliacinis teismas) kolegiją, priėmusią 2019 m. vasario 28 d. sprendimą, dėl kurio pateiktas kasacinis skundas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme (toliau – kasacine tvarka skundžiamas sprendimas), sudarė trys teisėjai, t. y. FO, GP ir HK, kurių nepriklausomumu galima suabejoti, atsižvelgiant į jų skyrimo į teisėjo pareigas aplinkybes.
- 37 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma nurodo, kad FO pirmą kartą buvo paskirtas į teisėjo pareigas 1978 m. kovo 9 d. Lenkijos Liaudies Respublikos Valstybės Tarybos nutarimu, vėliau šis teisėjas buvo paskirtas į teisėjo pareigas *Sąd Wojewódzki* (vaivadijos teismas, Lenkija) 1984 m. balandžio 18 d. Lenkijos Liaudies Respublikos Valstybės Tarybos nutarimu ir galiausiai jis buvo paskirtas teisėju į *Sąd Apelacyjny we Wrocławiu* (Vroclavo apeliacinis teismas) 1998 m. sausio 23 d. Lenkijos Respublikos Prezidento sprendimu, pasiūlius NTT. GP ir HK į *Sąd Apelacyjny we Wrocławiu* (Vroclavo apeliacinis teismas) teisėjo pareigas buvo paskirti atitinkamai 2015 m. kovo 12 d. ir 2012 m. balandžio 16 d. Lenkijos Respublikos Prezidento sprendimais.
- 38 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad FO buvo pirmą kartą paskirtas į teisėjo pareigas tuo metu, kai Lenkijos Liaudies Respublika (toliau – LLR) buvo komunistinė valstybė, ir mano, kad vėlesnį jo paskyrimą į *Sąd Apelacyjny we Wrocławiu* (Vroclavo apeliacinis teismas) teisėjo pareigas lėmė ankstesnis nedemokratinis ir šališkų organų sprendimas. Be to, žlugus LLR komunistiniam režimui, niekada nebuvo tikrinta, ar šio režimo paskirti teisėjai jo valdymo metais laikėsi teismų nepriklausomumo principo.
- 39 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo, kad 1998 m. skiriant FO į *Sąd Apelacyjny we Wrocławiu* (Vroclavo apeliacinis teismas) NTT nutarimai ne tik neturėjo būti motyvuoti, bet ir jų nebuvo galima skusti teismui.
- 40 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad 2017 m. birželio 20 d. sprendime *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) konstatavo, kad nuo 2000 m. iki 2018 m. NTT neveikė skaidriai, o jos sudėtis prieštaravo Konstitucijai. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, būtent šuo laikotarpiu GP ir HK buvo paskirti į *Sąd Apelacyjny we Wrocławiu* (Vroclavo apeliacinis teismas) teisėjo pareigas.
- 41 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar, siekdamas užtikrinti teisę į veiksmingą teisminę gynybą, jis privalo *ex officio* ir nepaisydamas Lenkijos Konstitucijos nuostatų, užtikrinančių teisėjų nepašalinamumą, išnagrinėti, ar *Sąd Apelacyjny we Wrocławiu* (Vroclavo apeliacinis teismas) kolegija, priėmusi kasacine tvarka skundžiamą sprendimą, atitiko nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus.
- 42 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, kiekviename teismo proceso etape turi būti galima tikrinti faktines ir teisines teisėjo skyrimo aplinkybes, siekiant nustatyti, ar byla nagrinėjanti teismo kolegija, kurioje jis posėdžiauja, yra nepriklausoma. Taigi nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimų laikymasis turi būti vertinamas *in concreto*, t. y. atsižvelgiant į galimą teisėjų skyrimo tvarkos poveikį nagrinėjamai bylai.
- 43 Iš tiesų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, jeigu teismo nepriklausomumas ar teisėjo skyrimo teisėtumas būtų vertinami *in abstracto*, t. y. nevertinant atitinkamo teisėjo skyrimo procedūros galimo poveikio nagrinėjamai bylai, tai leistų apeiti teisėjų

nepašalinamumo taisyklės, kurios iš esmės įtvirtintos konstitucinėse nuostatose. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad, atsižvelgiant į Konstituciją ir Lenkijos Konstitucinio Teismo jurisprudenciją, teisėjo paskyrimo iš principo negalima ginčyti.

- 44 Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo teigimu, tik konkrečiai išnagrinėjus teisėjo „individualias savybes“, pavyzdžiui, jo etinę poziciją, vertinant jo nepriklausomumą, būtų galima užtikrinti teisės subjektų pasitikėjimą teisminėmis institucijomis.
- 45 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, atsižvelgiant į 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimą *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)* (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982), teismo nepriklausomumą arba teisėjo skyrimo teisėtumą galima vertinti tik abstrakčiai.
- 46 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad 2019 m. gruodžio 5 d. sprendimu *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) atsižvelgė į tą Teisingumo Teismo sprendimą ir nusprendė, kad, pirma, NTT nėra nešališka ir nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios nepriklausoma institucija ir kad, antra, *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) drausmės bylų kolegija nėra teismas, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę ar nacionalinę teisę.
- 47 2020 m. sausio 23 d. *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) civilinių, baudžiamųjų, taip pat darbo ir socialinės apsaugos bylų kolegijos, nedalyvaujant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą sudarančiam teisėjui, priėmė bendrą rezoliuciją, kuria buvo patvirtinta pirmesniame punkte nurodytame 2019 m. gruodžio 5 d. sprendime suformuota jurisprudencija.
- 48 Tačiau, šio teisėjo nuomone, ši rezoliucija nesuderinama su kita taip pat privaloma 2020 m. sausio 8 d. rezoliucija, priimta to paties teismo išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos. Iš šios rezoliucijos matyti, pirma, kad tuo atveju, kai *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) apskundžiamas NTT nutarimas dėl kandidato į teisėjo pareigas, jis turi išnagrinėti, ar, atsižvelgiant į 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimą *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)* (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982), NTT yra nepriklausoma, ir, antra, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) šį NTT nutarimą gali panaikinti tik dviem atvejais: pareiškėjui įrodžius, kad NTT šališkumas turėjo įtakos nutarimo turiniui, arba – jeigu atitinkamas teisėjas jau buvo paskirtas į pareigas ir kadangi pagal Konstituciją draudžiama vertinti teisėjo skyrimo akto galiojimą – pareiškėjui įrodžius, kad teismas, kuriame posėdžiauja šis teisėjas, nėra nešališkas ir nepriklausomas.
- 49 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar ESS 2 straipsnis, 4 straipsnio 3 dalis, 6 straipsnio 1 ir 3 dalys ir 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, siejami su [Chartijos] 47 straipsnio [pirma ir antra pastraipomis] ir SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, taip pat Chartijos 38 straipsnis ir [Direktyvos 93/13] 7 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinami taip, kad institucija, kurioje posėdžiauja asmuo, kurį pirmą kartą arba vėliau (aukštesnės instancijos teisme) į teisėjo pareigas paskyrė totalitarinės, nedemokratinės, komunistinės valstybės valdymo sistemos politinė vykdomosios valdžios institucija (Lenkijos Liaudies Respublikos Valstybės Taryba) šios valstybės teisingumo ministro teikimu, yra nepriklausomas ir nešališkas teismas, turintis atitinkamą kompetenciją, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, visų pirma atsižvelgiant į: <...> paskyrimo kriterijų skaidrumo stoką; <...> galimybę bet kada pašalinti teisėją iš pareigų;

<...> teisėjų savivaldos organo ir <...> atitinkamų demokratiškai išrinktų viešosios valdžios institucijų nedalyvavimą paskyrimo procedūroje, ir dėl to galėtų būti pakirstas pasitikėjimas, kurį teismai turi kelti teisės subjektams demokratinėje visuomenėje?

2. Ar atsakymui į [pirmąjį] klausimą turi reikšmės tai, kad teisėjas galėjo vėliau būti paskirtas eiti pareigas kituose (aukštesnės instancijos) teismuose dėl atitinkamo tarnybos laiko (stažo) pripažinimo ir remiantis jo darbo įvertinimu einant pareigas, į kurias ši asmenį bent pirmą kartą [pirmajame] klausime apibūdinta tvarka paskyrė tame pat klausime nurodytos politinės institucijos, ir dėl to galėtų būti pakirstas pasitikėjimas, kurį teismai turi kelti teisės subjektams demokratinėje visuomenėje?
3. Ar atsakymui į [pirmąjį] klausimą turi reikšmės tai, kad teisėjo vėlesnis paskyrimas eiti pareigas [aukštesnės instancijos teismuose, išskyrus *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] nepriklausė nuo to, ar teisėjas davė priesaiką laikytis demokratinės visuomenės vertybių, o pirmą kartą teisėju paskirtas asmuo davė priesaiką saugoti komunistinės valstybės politinę santvarką ir vadinamąją „liaudies teisėtvarką“, ir dėl to galėtų būti pakirstas pasitikėjimas, kurį teismai turi kelti teisės subjektams demokratinėje visuomenėje?
4. Ar ESS 2 straipsnis, 4 straipsnio 3 dalis, 6 straipsnio 1 ir 3 dalys ir 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, siejami su Chartijos 47 straipsnio [pirma ir antra pastraipomis] ir SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, Chartijos 38 straipsnis ir Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinami taip, kad institucija, kurioje posėdžiauja asmuo, pirmą kartą arba vėliau (aukštesnės instancijos teisme) į teisėjo pareigas paskirtas šiurkščiai pažeidžiant Europos Sąjungos valstybės narės konstitucijos nuostatas, yra nepriklausomas ir nešališkas teismas, turintis atitinkamą kompetenciją, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, atsižvelgiant į tai, kad ši asmenį kaip kandidatą, kuris vėliau buvo paskirtas eiti teisėjo pareigas, atrinko institucija [*Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teismų taryba)], kurios sudarymas neatitinka valstybės narės konstitucijos, ir tai patvirtino tos valstybės narės konstitucinis teismas, ir dėl to galėtų būti pakirstas pasitikėjimas, kurį teismai turi kelti teisės subjektams demokratinėje visuomenėje?
5. Ar ESS 2 straipsnis, 4 straipsnio 3 dalis, 6 straipsnio 1 ir 3 dalys ir 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, siejami su Chartijos 47 straipsnio [pirma ir antra pastraipomis] ir SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, taip pat Chartijos 38 straipsnis ir Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinami taip, kad institucija, kurioje posėdžiauja asmuo, pirmą kartą arba vėliau (aukštesnės instancijos teisme) paskirtas eiti teisėjo pareigas, kurio kandidatūrą į šias pareigas atrinko kandidatus vertinanti institucija [*Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teismų taryba)], yra nepriklausomas ir nešališkas teismas, turintis atitinkamą kompetenciją, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, jeigu procedūra nurodytoje institucijoje neatitiko kandidatų atrankos taisyklių viešumo ir skaidrumo kriterijų, ir dėl to galėtų būti pakirstas pasitikėjimas, kurį teismai turi kelti teisės subjektams demokratinėje visuomenėje?
6. Ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, 2 straipsnis, 4 straipsnio 3 dalis ir 6 straipsnio 3 dalis, siejami su Chartijos 47 straipsnio [pirma ir antra pastraipomis] ir SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, taip pat Chartijos 38 straipsnis ir Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinami taip, kad Sąjungos valstybės narės paskutinės instancijos teismas [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)], siekdamas užtikrinti veiksmingą teisminę gynybą kaip

priemonę, kuria siekiama neleisti nuolat taikyti nesąžiningas sąlygas sutartyse, komercinės (ūkinės) veiklos subjektų sudaromose su vartotojais, privalo bet kuriuo bylos nagrinėjimo etapu savo iniciatyva įvertinti, ar:

- a) [pirmajame ir ketvirtajame] klausimuose nurodytas teismas atitinka nepriklausomo ir nešališko, atitinkamą kompetenciją turinčio teismo kriterijus, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, neatsižvelgiant į šiuose klausimuose nurodytų kriterijų vertinimo įtaką teismo sprendimo dėl sutarties sąlygų pripažinimo nesąžiningomis esmei, ir, be to,
- b) procesas [pirmajame ir ketvirtajame] klausimuose nurodytame teisme yra teisėtas?

7. Ar ESS 2 straipsnis, 6 straipsnio 1 ir 3 dalys ir 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, siejami su Chartijos 47 straipsnio [pirma ir antra pastraipomis] ir SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, taip pat Chartijos 38 straipsnis ir Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinami taip, kad pagal Sąjungos valstybės narės konstitucijos nuostatas, susijusias su teismų santvarka arba teisėjų skyrimu, pagal kurias neįmanoma įvertinti teisėjo paskyrimo galiojimo, atsižvelgiant į Sąjungos teisę, gali būti neleidžiama pripažinti, kad teismas arba jame posėdžiaujantis teisėjas nėra nepriklausomas dėl [pirmajame–penktajame] klausimuose nurodytų aplinkybių?“

Dėl prašymo taikyti pagreitintą procedūrą ir pirmenybės bylos nagrinėjimui suteikimo

50. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo prašė šią bylą nagrinėti taikant pagreitintą procedūrą pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnį. Grįsdamas šį prašymą jis nurodė, kad tokios procedūros taikymas iš esmės pateisinamas ne tik siekiu įvertinti kasacine tvarka skundžiamo sprendimo teisėtumą, bet ir būtinybe įsitikinti, ar teisėta remiantis Sąjungos teise tikrinti daugelio Lenkijos teisėjų konstitucinio statuso teisėtumą, taigi ir būtinybe nustatyti sprendimų, kuriuos priėmė iš šių teisėjų sudarytos kolegijos, pobūdį ir pasekmes. Be to, tokios procedūros taikymą tariamai pateisina aplinkybė, kad Teisingumo Teismo sprendimu šioje byloje bus galima papildyti Sąjungos teisės aiškinimą, kad būtų išvengta prieštaravimų tarp Konstitucijos ir Sąjungos teisės, kaip ši išaiškinta 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendime *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)* (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982), ir šio sprendimo pagrindu priimtų Lenkijos teismų sprendimų.
51. Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo prašymu arba išimties tvarka savo iniciatyva Teisingumo Teismo pirmininkas, išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, gali nuspręsti nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal pagreitintą procedūrą, jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų greitai išnagrinėta.
52. Šiuo klausimu svarbu priminti, kad tokia pagreitinta procedūra yra procesinė priemonė, skirta reaguoti į ypatingos skubos situaciją. Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad pagreitinta procedūra gali būti netaikoma, kai dėl byloje kilusių teisinių problemų jautrumo ir sudėtingumo sunku taikyti tokią procedūrą, ypač kai neatrodo tinkama sutrumpinti rašytinę proceso Teisingumo Teisme dalį (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 103 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 53 Nagrinėjamu atveju 2020 m. gegužės 8 d. nutartimi Teisingumo Teismo pirmininkas, išklausęs teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, atmetė prašymą nagrinėti šią bylą taikant pagreitintą procedūrą. Iš tiesų, nors iš principo nėra tiesioginio ryšio tarp bylos sudėtingumo laipsnio ir sprendimo joje priėmimo skubos, reikia konstatuoti, kad dėl šioje byloje kilusių teisinių problemų jautrumo ir sudėtingumo sunku jai taikyti pagreitintą procedūrą (pagal analogiją žr. 2017 m. spalio 18 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Weiss ir kt.*, C-493/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:792, 13 punktą). Be to, reikia pabrėžti, kad nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gavo praėjus beveik trimis mėnesiams nuo jos priėmimo, o tai rodo, kad ši byla nėra ypatingai skubi.
- 54 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, ir į prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo argumentus, 2020 m. gegužės 8 d. Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė suteikti šios bylos nagrinėjimui pirmenybę pagal Procedūros reglamento 53 straipsnio 3 dalį.

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

- 55 2021 m. gruodžio 29 d. Teisingumo Teismo kanceliarija gavo Lenkijos vyriausybės prašymą atnaujinti žodinę proceso dalį.
- 56 Grįsdama savo prašymą ši vyriausybė rėmėsi tuo, kad 2020 m. gruodžio 13 d. nutartimi *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) panaikino šio teismo, tik kitos sudėties, priimtą nutartį, motyvuodamas, be kita ko, tuo, kad nebuvo jokios garantijos, jog jis laikėsi teismams taikomo nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimo. Anot šios vyriausybės, šios nutarties turinys ir jos sukeltos pasekmės sustiprina argumentus, kuriuos ji jau buvo pateikusi Teisingumo Teismui šioje byloje, todėl juos reikia išnagrinėti kartu su šia byla.
- 57 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, gali bet kada nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį – pirmiausia, jeigu mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, arba jeigu baigus žodinę proceso dalį šalis pateikė naują faktą, kuris gali būti lemiamas Teisingumo Teismui priimant sprendimą.
- 58 Vis dėlto nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, mano, kad po rašytinės proceso dalies ir jo surengto posėdžio turi visą būtiną informaciją, kad galėtų išnagrinėti šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Jis taip pat mano, kad Lenkijos vyriausybės pateiktame prašyme atnaujinti žodinę proceso dalį nenurodyta jokio naujo fakto, galinčio turėti reikšmės sprendimui, kurį jis turi priimti.
- 59 Lenkijos vyriausybė neteigia, kad 2020 m. gruodžio 13 d. *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) nutartis turi kokios nors įtakos pagrindinei bylai. Ji tik teigia, kad toje nutartyje nurodyti motyvai „sustiprina argumentus“, kuriuos ji jau buvo pateikusi Teisingumo Teismui šioje byloje.
- 60 Tokiomis aplinkybėmis nėra pagrindo atnaujinti žodinės proceso dalies.

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtino

- 61 *Rzecznik Praw Obywatelskich* (ombudsmenas, Lenkija) tvirtina, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą nepriimtinas, nes skiriant į pareigas šį prašymą pateikusi teisėja buvo padaryta pažeidimų, todėl galima pagrįstai abejoti jo nepriklausomumu ir nešališkumu.

- 62 Šiuo klausimu ombudsmenas teigia, pirma, kad nagrinėjamu atveju šis teisėjas negali būti laikomas „teismu“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę. Dėl skiriant į pareigas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teisėją padarytų pažeidimų pobūdžio ir sunkumo nukentėjo paskyrimo į teisėjo pareigas procedūros veiksmingumas, todėl šis teisėjas nebelaikytinas teismu. Iš tiesų šie trūkumai neleidžia laikyti minėto teisėjo tinkamai įsteigtu teismu, atitinkančiu „pagal įstatymą įsteigtą“ teismo kriterijų.
- 63 Antra, ombudsmenas tvirtina, kad įvertinus visas teisines ir faktines aplinkybes, susijusias su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teisėjo skyrimo procedūra, neįmanoma paneigti visų pagrįstų abejonių dėl šio teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo.
- 64 Dėl šios priežasties, ombudsmeno nuomone, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas neatitinka dviejų esminių kriterijų, kad būtų laikomas „teismu“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį: būti įsteigtam pagal įstatymą, taip pat nepriklausomam ir nešališkam. Šių dviejų reikalavimų arba vieno iš jų nesilaikymo pakanka, kad būtų konstatuota, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neturi teisės pateikti Teisingumo Teismui prejudicinių klausimų vykstant SESV 267 straipsnyje numatytai bendradarbiavimo procedūrai.
- 65 Europos Komisija, nors netvirtina, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas, visgi pažymi, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teisėjo skyrimo į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) aktas buvo grindžiamas 2018 m. rugpjūčio 28 d. NTT nutarimu. Nors šio nutarimo vykdymas buvo sustabdytas 2018 m. rugsėjo 27 d. ir spalio 8 d. *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) nutartimis, Lenkijos Respublikos Prezidentas šį teisėją vis dėlto paskyrė į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas). Šiomis aplinkybėmis Komisija mano, kad galima abejoti, ar minėtas teisėjas atitinka reikalavimą būti „pagal įstatymą įsteigtu teismu“, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalį ir Chartijos 47 straipsnį.
- 66 Šiuo klausimu visų pirma primintina, kad, remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, tam, kad įvertintų, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija yra „teismas“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį (o tai yra tik su Sąjungos teise susijęs klausimas), taigi ir tam, kad įvertintų, ar prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas, Teisingumo Teismas atsižvelgia į aplinkybių visumą, be kita ko, į tai, ar ši institucija yra įsteigta pagal įstatymus, ar ji nuolatinė, ar jos jurisdikcija yra privaloma, ar procesas joje yra grindžiamas rungimosi principu, ar ji taiko teisės aktus ir ar ji yra nepriklausoma (2020 m. sausio 21 d. Sprendimo *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, 51 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.*, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 42 punktas).
- 67 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikė *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), kuris, priimdamas sprendimą *in limine litis* dėl šio sprendimo 34 punkte nurodyto kasacinio skundo priimtino, remdamasis nacionaline teise šiuo tikslu turi išnagrinėti, ar kasacine tvarka skundžiamą sprendimą priėmusio teismo sudėtis buvo teisėta.
- 68 Neginčijama, kad pats *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) atitinka šio sprendimo 66 punkte primintus reikalavimus. Nagrinėjamu atveju ombudsmenas ginčija tai, ar atitinkamas teisėjas, kuris kaip vienasmenis teismas pateikė Teisingumo Teismui šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, tenkina reikalavimus, kuriuos turi atitikti institucija, kad galėtų būti pripažinta „teismu“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį.

- 69 Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikia nacionalinis teismas, reikia preziumuoti, kad jis atitinka šio sprendimo 66 punkte nurodytus reikalavimus, neatsižvelgiant į jo faktinę sudėtį.
- 70 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad per SESV 267 straipsnyje numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo ir nacionalinio teismo funkcijų pasidalijimą, Teisingumo Teismui nepriklauso tikrinti, ar sprendimas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą buvo priimtas pagal nacionalines teismo veiklos organizavimo ir proceso taisykles. Taigi Teisingumo Teismas privalo laikytis valstybės narės teismo priimto sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, jeigu jis nepanaikintas pasinaudojant teisių gynimo priemonėmis, kurios gali būti numatytos nacionalinėje teisėje (1982 m. sausio 14 d. Sprendimo *Reina*, 65/81, EU:C:1982:6, 7 punktas ir 2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.*, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 44 punktas).
- 71 Be to, reikia priminti, kad SESV 267 straipsnyje numatyta prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo procedūra yra Sutartyse įtvirtintos teismų sistemos kertinis akmuo; šia procedūra užmezgant dialogą tarp Teisingumo Teismo ir valstybių narių teismų teisėjų siekiama užtikrinti vienodą Sąjungos teisės aiškinimą ir kartu – jos nuoseklumą, visišką veiksmingumą, autonomiją ir galiausiai savitą Sutartimis sukurtos teisės pobūdį (2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 90 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 72 Vis dėlto šio sprendimo 69 punkte nurodyta prezumpcija gali būti nugrinčyta, jeigu nacionalinio ar tarptautinio teismo priimtas galutinis sprendimas lemtų išvadą, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas nėra nepriklausomas, nešališkas ir pagal įstatymą įsteigtas teismas, kaip jis suprantamas pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Chartijos 47 straipsnio antra pastraipa.
- 73 Nagrinėjamu atveju, kadangi baigiantis žodinei proceso daliai Teisingumo Teismas neturėjo duomenų, kad dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teisėjo būtų priimtas toks galutinis teismo sprendimas, galimi nacionalinės šio teisėjo skyrimo procedūros pažeidimai negali lemti šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepriimtino.
- 74 Reikia pabrėžti, kad šio sprendimo 69 punkte nurodyta prezumpcija taikytina tik siekiant įvertinti prašymų priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą pagal SESV 267 straipsnį. Remiantis ja negalima daryti išvados, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teisėjų skyrimo sąlygos neabejotinai leidžia užtikrinti galimybę kreiptis į nepriklausomą, nešališką ir pagal įstatymą įsteigtą teismą, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą arba Chartijos 47 straipsnį.
- 75 Galiausiai reikia patikslinti, kad, kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 77 punkte, kitokia išvada, nei išplaukia iš šio sprendimo 68–74 punktų, galėtų būti padaryta, jeigu, ne tik prašymą pagal SESV 267 straipsnį oficialiai pateikusio vieno arba daugiau teisėjų asmeninė padėtis, bet ir kitos aplinkybės turėtų įtakos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, kuriam priklauso šie teisėjai, veiklai ir taip pat kenktų šio teismo nepriklausomumui ir nešališkumui.
- 76 Iš viso, kas išdėstyta, matyti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo–penktojo klausimų

Pirminės pastabos

- 77 Pirmasis–penktasis prejudiciniai klausimai pateikti dėl ESS 2 straipsnio, 4 straipsnio 3 dalies, 6 straipsnio 1 ir 3 dalių ir 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, siejamų su Chartijos 47 straipsnio pirma ir antra pastraipomis ir SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, taip pat Chartijos 38 straipsnio ir Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalių išaiškinimo.
- 78 Vis dėlto iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų matyti, kad šie klausimai iš esmės susiję su teismų nepriklausomumo ir nešališkumo principo, kylančio iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir Chartijos 47 straipsnio, išaiškinimu. Be to, reikia pažymėti, kad Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse iš esmės numatyta, kad vartotojai gali užkirsti kelią nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, komercinės (ūkinės) veiklos subjektų sudaromose su vartotojais, be kita ko, kreipdamiesi į kompetentingus teismus, ir kad pagrindinė byla susijusi, be kita ko, su sutarties sąlygų pripažinimu nesąžiningomis.
- 79 Šiomis aplinkybėmis pirmąjį–penktąjį klausimus reikia nagrinėti atsižvelgiant tik į ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, Chartijos 47 straipsnį ir Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalis.

Dėl pirmojo–trečiojo klausimų

- 80 Pirmuoju–trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, Chartijos 47 straipsnis ir Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama nepriklausomu ir nešališku teismu pripažinti valstybės narės teismo kolegiją, kurioje posėdžiauja teisėjas, kurį pirmą kartą arba vėliau (aukštesnės instancijos teisme) į teisėjo pareigas paskyrė iki stojimo į Sąjungą šioje valstybėje narėje veikusio nedemokratinio režimo institucija, taip pat kurį skiriant į pareigas teismuose po šio režimo žlugimo buvo atsižvelgiama, be kita ko, į valdant šiam režimui jo įgytą tarnybos stažą arba kuris buvo davęs teisėjo priesaiką tik kai pirmą kartą buvo paskirtas teisėju valdant tam režimui.
- 81 Pirmasis–trečiasis klausimai susiję su trimis FO – vieno iš trijų teisėjų, sudarančių kasacinę tvarka skundžiamą sprendimą priėmusią kolegiją, – paskyrimo aplinkybėmis, kurios, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nuomone, kelia problemų atsižvelgiant į šio sprendimo 80 punkte nurodytas nuostatas.
- 82 Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad FO pirmą kartą į teisėjo pareigas paskyrė LLR Valstybės Taryba – LLR vykdomosios valdžios politinis organas – tuometinio teisingumo ministro siūlymu ir pagal 1928 m. vasario 6 d. Dekretą–įstatymą dėl bendrosios kompetencijos teismų santvarkos, tačiau skiriant šį teisėją nebuvo remiamasi skaidriais kriterijais, skyrimo procedūroje nedalyvavo teismų savivaldos institucija arba po demokratinių rinkimų sudaryta valdžios institucija, taip pat nebuvo užtikrintas FO nepašalinamumas.

- 83 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad vėliau FO galėjo būti paskirtas į aukštesnės instancijos teismų teisėjo pareigas remiantis jo tarnybos stažu, įgytu einant teisėjo pareigas komunistinio režimo veikimo Lenkijoje laikotarpiu, ir jo darbo įvertinimu einant teisėjo pareigas, į kurias jis buvo paskirtas to režimo veikimo laikotarpiu.
- 84 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad žlugus LLR komunistiniam režimui FO nedavė teisėjo priesaikos, o pirmą kartą skiriant jį į teisėjo pareigas per šio režimo veikimo laikotarpį prisiekė ginti komunistinės valstybės politinę santvarką.
- 85 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad pateikti klausimai susiję su aplinkybėmis, kurios visos susiklostė iki 2004 m. gegužės 1 d., t. y. iki Lenkijos Respublikos įstojimo į Sąjungą dienos.
- 86 Primintina, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją aiškinti Sąjungos teisę tik tiek, kiek tai yra susiję su jos taikymu naujojoje valstybėje narėje nuo šios įstojimo į Sąjungą momento (šiuo klausimu žr. 2006 m. sausio 10 d. Sprendimo *Ynos*, C-302/04, EU:C:2006:9, 36 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 87 Vis dėlto reikia pažymėti, kad klausimas, kurį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuo atveju turi spręsti *in limine litis*, nėra susijęs su situacija, kurios visos pasekmės kilo iki Lenkijos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *X*, C-318/13, EU:C:2014:2133, 23 punktą, taip pat 2016 m. spalio 6 d. Sprendimo *Paoletti ir kt.*, C-218/15, EU:C:2016:748, 41 punktą). Iš tiesų pakanka konstatuoti, kad nors FO buvo paskirtas į teisėjo pareigas iki įstojimo, šiuo metu jis turi teisėjo statusą ir vykdo jį atitinkančias funkcijas.
- 88 Padarius šią išvadą dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos, primintina, kad nors valstybių narių teisingumo sistemos organizavimas priklauso šių valstybių narių kompetencijai, vis dėlto įgyvendinamos šią kompetenciją valstybės narės turi laikytis iš Sąjungos teisės joms kylančių įpareigojimų (2021 m. balandžio 20 d. Sprendimo *Repubblica*, C-896/19, EU:C:2021:311, 48 punktas).
- 89 Kaip nurodyta ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, valstybės narės turi numatyti teisių gynimo priemones ir procedūras, kad užtikrintų teisės subjektams jų teisės į veiksmingą teisminę gynybą laikymąsi Sąjungos teisei priklausančiose srityse. Sąjungos teisėje teisės subjektams numatytų teisių veiksmingos teisminės gynybos principas, į kurį daroma nuoroda ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kylantis iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų; jis yra įtvirtintas 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 ir 13 straipsniuose ir patvirtintas Chartijos 47 straipsnyje. Taigi į pastarąją nuostatą reikia tinkamai atsižvelgti aiškinant ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ž. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 102 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 90 Dėl ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos dalykinės taikymo srities pažymėtina, kad ši nuostata taikoma „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“, neatsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis valstybės narės įgyvendina šią teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ž. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 103 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 91 Pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą kiekviena valstybė narė turi, be kita ko, užtikrinti, kad institucijos, priskirtos prie jos teisių gynimo priemonių Sąjungos teisei priklausančiose srityse sistemos kaip „teismai“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, ir dėl to galinčios priimti sprendimus dėl Sąjungos teisės taikymo ar aiškinimo, atitiktų veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 104 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 92 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad Lenkijos bendrosios kompetencijos teismas, kaip antai *Sąd Apelacyjny we Wrocławiu* (Vroclavo apeliacinis teismas), kuris pagrindinės bylos aplinkybėmis turėjo priimti sprendimą dėl klausimų, susijusių su Sąjungos teisės nuostatų, t. y. Direktyvos 93/13 nuostatų, taikymu ir aiškinimu, pagal šią teisę yra „teismas“, priskiriamas prie Lenkijos teisių gynimo priemonių „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“ sistemos, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, ir dėl to turi atitikti veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus.
- 93 Siekiant užtikrinti, kad toks teismas galėtų garantuoti veiksmingą teisminę gynybą, kaip reikalaujama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, itin svarbu, kad jis išliktų nepriklausomas ir nešališkas, kaip tai patvirtinta Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje, kurioje, be kitų su pagrindine teise į veiksmingą teisinę gynybą susijusių reikalavimų, numatytas reikalavimas užtikrinti teisę į tai, kad būtų išnagrinėtų „nepriklausomas“ teismas (2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.*, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 65 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 94 Kaip ne kartą pabrėžė Teisingumo Teismas, šis teismų nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimas, kuris yra neatsiejamas nuo teismo paskirties, yra teisės į veiksmingą teisminę gynybą ir pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą esmė, o ši teisė ypač svarbi, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, apsaugos ir valstybių narių bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, tarp jų teisinės valstybės vertybės, išsaugojimo garantas (2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.*, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 66 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 95 Remiantis suformuota jurisprudencija, norint užtikrinti pagal Sąjungos teisę reikalaujamas nepriklausomumo ir nešališkumo garantijas, būtina, kad egzistuotų taisyklės, be kita ko, dėl teismo sudėties, jo narių skyrimo, įgaliojimų trukmės ir nusišalinimo, nušalinimo ir atšaukimo priežasčių, kad teisės subjektams nekiltų jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai (2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.*, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 67 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 96 Šiuo aspektu svarbu, kad teisėjai būtų apsaugoti nuo išorinės įtakos ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jų nepriklausomumui ir nešališkumui. Teisėjų statusui ir teisėjų pareigoms taikomos taisyklės visų pirma turi leisti užkirsti kelią ne tik bet kokiai tiesioginei įtakai, daromai teikiant nurodymus, bet ir netiesioginei įtakai, galinčiai pakreipti atitinkamų teisėjų sprendimus kuria nors linkme, ir pašalinti jų nepriklausomumo ar nešališkumo nebuvimo įspūdį, galintį pakenkti teisės subjektų pasitikėjimui teismais, kuris būtinas demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje (2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.*, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 69 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 97 Taigi būtina, kad sprendimų dėl teisėjų skyrimo materialinės sąlygos ir procedūrinės taisyklės būtų tokios, kad teisės subjektams negalėtų kilti jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar atitinkamiems teisėjams po jų paskyrimo nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl šių teisėjų neutralumo, kai susikerta interesai. Šiuo tikslu svarbu, be kita ko, kad tos sąlygos ir taisyklės būtų suformuluotos taip, kad atitiktų šio sprendimo pirmesniame punkte primintus reikalavimus (šiuo klausimu žr. 2021 m. balandžio 20 d. Sprendimo *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 57 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 98 Šio sprendimo 94–97 punktuose nurodyti reikalavimai visų pirma taikomi teismui, kuriam pagal valstybės narės teisę suteikta jurisdikcija taikant Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalis nurodyti nutraukti nesąžiningų sąlygų naudojimą sutartyse, komercinės (ūkinės) veiklos subjektų sudaromose su vartotojais. Iš tiesų pastarojoje nuostatoje dar kartą patvirtinama vartotojų, manančių, kad nukentėjo nuo tokių sąlygų, teisė į veiksmingą teisinę gynybą.
- 99 Be to, pagrindinėje byloje ieškovai prašo atlyginti žalą, kurią teigia patyrę dėl šio sprendimo 31 punkte nurodytų sąlygų tariamo nesąžiningumo, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą. Taigi ši byla atitinka Sąjungos teisės reglamentuojamą situaciją, todėl tie patys ieškovai gali pagrįstai remtis Chartijos 47 straipsnyje jiems garantuojama teise į veiksmingą teisminę gynybą (šiuo klausimu žr. 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 81 punktą).
- 100 Pirmaisiais trimis klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar šio sprendimo 82–84 punktuose nurodytos aplinkybės, susiklosčiusios iki Lenkijos Respublikos įstojimo į Sąjungą, turi įtakos vėliau bylą nagrinėjančioje kolegijoje posėdžiaujančio teisėjo nepriklausomumui ir nešališkumui.
- 101 Tačiau tokia įtaka gali būti nustatyta tik tuo atveju, jei būtų įrodytas ryšys tarp nacionalinės teisės normų, kurioms galiojant susiklostė šios aplinkybės, ir šiuo metu teisės subjektams kylančių pagrįstų ir rimtų abejonių dėl atitinkamo teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo.
- 102 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo abejones šiuo klausimu grindžia vieninteliu argumentu, kad Lenkijoje anksčiau veikusio nedemokratinio režimo organų paskirti teisėjai nėra „nepriklausomi“, nes juos į pareigas paskyrė šie organai, dalį savo tarnybos stažo jie įgijo valdant šiam režimui, o teisėjo priesaiką jie davė tik tuo laikotarpiu.
- 103 Jis priduria, kad nors žlugus LLR komunistiniam režimui buvo įgyvendintos tam tikros iliustracijos priemonės, po šio režimo įtvirtintoje demokratinėje konstitucinėje sistemoje buvo pripažinta, kad to režimo organų paskirti teisėjai iš esmės gali toliau eiti pareigas, ir tai Lenkijos vyriausybė patvirtino per posėdį Teisingumo Teisme. Taigi pirmieji trys klausimai susiję su teisėjų, kurie, žlugus nedemokratiniam LLR režimui, buvo palikti eiti pareigas, situacija.
- 104 Šiuo klausimu reikia priminti, jog tam, kad galėtų įstoti į Sąjungą, Lenkijos Respublika turėjo atitikti 1993 m. birželio 21 ir 22 d. Kopenhagoje Europos Vadovų Tarybos nustatytus kriterijus, kurie taikomi narystės siekiančiai valstybei kandidatėi. Pagal šiuos kriterijus, be kita ko, reikalaujama, kad valstybė kandidatė turėtų „stabilias institucijas, garantuojančias demokratiją, teisinę valstybę, žmogaus teises ir pagarbą mažumoms bei jų apsaugą“. Be to, ESS 49 straipsnyje, kuriame numatyta, kad kiekviena Europos valstybė gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare, patikslinta, jog Sąjunga jungia valstybes, laisvai ir savanoriškai pripažįstančias ESS 2 straipsnyje nurodytas bendras vertybes, gerbiančias šias vertybes ir įsipareigojusias jas remti (šiuo klausimu

žr. 2021 m. balandžio 20 d. Sprendimo *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 61 punktą). Taigi Lenkijos Respublikai stojant į Sąjungą buvo pripažinta, kad jos teismų sistema iš principo atitiko Sąjungos teisę.

- 105 Šio sprendimo 103 ir 104 punktuose primintomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodo nieko, kas leistų suprasti, kodėl teisėjo, palikto eiti pareigas žlugus nedemokratiniam LLR režimui, pirmojo paskyrimo, įvykusio dar valdant šiam režimui, sąlygos galėtų sukelti teisės subjektams pagrįstų ir rimtų abejonių dėl šio teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo vykdant teismines funkcijas.
- 106 Konkrečiai kalbant, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti jokio aiškaus ir konkretaus paaiškinimo, iš kurio būtų galima suprasti, kodėl šio teisėjo pirmojo paskyrimo į pareigas sąlygos galėtų leisti kokiam nors asmeniui, institucijai ar organizacijai šiuo metu daryti neleistiną įtaką.
- 107 Iš to matyti, kad aplinkybių, susijusių su teisėjo pirmuoju paskyrimu į tokias pareigas valdant nedemokratiniam LLR režimui, kaip antai nurodytųjų šio sprendimo 82–84 punktuose, savaime negalima laikyti galinčiomis sukelti teisės subjektams pagrįstų ir rimtų abejonių dėl šio teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo vėliau vykdant teismines funkcijas.
- 108 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį–trečiąjį klausimus reikia atsakyti taip: ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, Chartijos 47 straipsnis ir Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinami taip, kad aplinkybė, kad valstybėje narėje teisėją pirmą kartą arba vėliau (aukštesnės instancijos teisme) į pareigas paskyrė iki stojimo į Sąjungą šioje valstybėje narėje veikusio nedemokratinio režimo institucija, taip pat kad skiriant šį teisėją į pareigas teismuose po šio režimo žlugimo buvo atsižvelgiama, be kita ko, į valdant šiam režimui jo įgytą tarnybos stažą arba kad jis buvo davęs teisėjo priesaiką tik pirmą kartą skiriant teisėju valdant tam režimui, savaime negali sukelti teisės subjektams pagrįstų ir rimtų abejonių dėl šio teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo, taigi negali paneigti teismo kolegijos, kurioje jis posėdžiauja, turimo pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo statuso.

Dėl ketvirtojo ir penktojo klausimų

- 109 Ketvirtuoju ir penktuoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, Chartijos 47 straipsnis ir Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama pagal įstatymą įsteigtu nepriklausomu ir nešališku teismu pripažinti valstybės narės teismo kolegiją, kurioje posėdžiauja teisėjas, pirmą kartą arba vėliau (aukštesnės instancijos teisme) į teisėjo pareigas paskirtas jo kandidatūrą atrinkus institucijai, sudarytai remiantis teisės aktų nuostatomis, kurias vėliau šios valstybės narės konstitucinis teismas pripažino prieštaraujančiomis konstitucijai, arba jo kandidatūrą į teisėjo pareigas atrinkus teisėtai sudarytai institucijai, tačiau per procedūrą, kuri nebuvo nei skaidri, nei vieša ir dėl kurios nebuvo galima pateikti skundo teisme.
- 110 Dėl pirmosios aplinkybės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad 2017 m. birželio 20 d. sprendime *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), be kita ko, konstatavo, kad 2011 m. gegužės 12 d. NTT įstatymo 13 straipsnio 3 dalis, aiškinama taip, kad NTT narių, atrenkamų iš bendrosios kompetencijos teismų teisėjų, kadencijos trukmė yra individuali, neatitinka Konstitucijos 187 straipsnio 3 dalies, kurioje numatyta, kad NTT narių kadencija yra ketveri metai. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs

teismas iš esmės klausia, ar aplinkybė, kad du kasacine tvarka skundžiamą sprendimą priėmusios kolegijos nariai buvo paskirti į teisėjo pareigas *Sąd Apelacyjny we Wrocławiu* (Vroclavo apeliacinis teismas) remiantis nutarimais, priimtais NTT, kurios narių dauguma buvo paskirta į pareigas remiantis teisės akto nuostatomis, vėliau *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pripažintomis prieštaraujančiomis Konstitucijai, turi įtakos šių teisėjų nepriklausomumui.

- 111 Dėl antrosios aplinkybės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad laikotarpiu iš karto po LLR komunistinio režimo žlugimo teisėjai, paskirti į pareigas šio režimo veikimo laikotarpiu, buvo paskirti į pareigas aukštesnės instancijos teismuose per naujai įsteigtoje NTT vykusią procedūrą, kuri nebuvo nei skaidri, nei vieša, nes iki 2007 m. NTT nutarimų nebuvo galima skusti teismui. Atsižvelgdamas į tai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą, ar tai, kad kasacine tvarka skundžiamą sprendimą priėmusios kolegijos narys buvo paskirtas į pareigas *Sąd Apelacyjny we Wrocławiu* (Vroclavo apeliacinis teismas) nurodytu laikotarpiu, gali sukelti abejonių dėl jo nepriklausomumo.
- 112 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad šio sprendimo 89–97 punktuose priminta Teisingumo Teismo jurisprudencija taip pat yra reikšminga nagrinėjant ketvirtąjį ir penktąjį prejudicinius klausimus.
- 113 Be to, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad teisės kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą nepriklausomą ir nešališką teismą užtikrinimo garantijos, būtent tos, kuriomis remiantis apibrėžiama teismo sąvoka ir sudėtis, yra kertinis teisės į teisingą bylos nagrinėjimą akmuo. Tam, kad teisės subjektai demokratinėje visuomenėje pasitikėtų teismais, būtina patikrinti, ar institucijos sudėtis atitinka tokio teismo apibrėžtį, kai šiuo klausimu kyla rimtų abejonių (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Simpson / Taryba ir HG / Komisija (peržiūra)*, C-542/18 RX-II ir C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 57 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 114 Taigi, atsižvelgiant į atitinkamų teisėjų skyrimo aplinkybes, kyla klausimas, ar šie teisėjai gali būti laikomi „pagal įstatymą įsteigtu nepriklausomu ir nešališku teismu, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę“.
- 115 Dėl šios sąvokos pažymėtina, kad iš Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos pirmo sakinio, o šis straipsnis, kaip priminta šio sprendimo 89 punkte, iš esmės atspindi veiksmingos teisminės gynybos principą, kuris yra bendrasis Sąjungos teisės principas ir į kurį taip pat daroma nuoroda ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, matyti, kad kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kuo trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W. Ž. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 122 punktas).
- 116 Be to, Chartijoje įtvirtintos teisės atitinka EŽTK įtvirtintas teises, todėl pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį siekiama užtikrinti būtiną Chartijoje ir EŽTK numatytų atitinkamų teisių darną, nedarant neigiamos įtakos Sąjungos teisės autonomijai. Remiantis Su Pagrindinių teisių chartija susijusiais išaiškinimais (OL C 303, 2007, p. 17), Chartijos 47 straipsnio antra pastraipa atitinka EŽTK 6 straipsnio 1 dalį. Taigi Teisingumo Teismas turi užtikrinti, kad jo patektu Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos išaiškinimu būtų garantuojamas toks apsaugos lygis, kuris atitiktų pagal EŽTK 6 straipsnio 1 dalį, kaip ją aiškina Europos Žmogaus Teisių Teismas, suteikiamą apsaugos lygį (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W. Ž. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 123 punktas).

- 117 Šiuo klausimu Europos Žmogaus Teisių Teismas, be kita ko, pabrėžė, kad nors EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje garantuojama teisė kreiptis į „pagal įstatymą įsteigtą teismą“ yra savarankiška teisė, vis dėlto ji labai glaudžiai susijusi su „nepriklausomumo“ ir „nešališkumo“ garantijomis, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Pavyzdžiui, 2020 m. gruodžio 1 d. Sprendime *Guðmundur Andri Ástráðsson prieš Islandiją* (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, 231 ir 233 punktai) Europos Žmogaus Teisių Teismas, be kita ko, nusprendė, kad nors kiekvienu iš EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų institucinių reikalavimų siekiama konkretaus tikslo, dėl kurio jie tampa konkrečiomis teisingo bylos nagrinėjimo garantijomis, juos visus sieja tai, kad jais siekiama laikytis pagrindinių teisės viršenybės ir valdžių padalijimo principų; šiuo klausimu jis patikslino, kad kiekvienas iš šių reikalavimų grindžiamas būtinybe išsaugoti teisės subjektų pasitikėjimą teismine valdžia ir šios valdžios nepriklausomumą nuo kitų valdžių (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W. Ž. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 124 punktas).
- 118 Konkrečiai pažymėtina, kad pagal valdžių padalijimo principą, kuris būdingas teisinės valstybės veikimui, turi būti užtikrinamas teismų nepriklausomumas nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių (šiuo klausimu žr. 2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.*, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 68 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 119 Kaip priminta šio sprendimo 95 ir 96 punktuose, norint užtikrinti nepriklausomumo ir nešališkumo garantijas, būtina, kad egzistuočių taisyklės, be kita ko, dėl teismo sudėties ir jo narių skyrimo, kad teisės subjektams nekiltų jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W. Ž. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 128 punktas).
- 120 Konkrečiai dėl teisėjų skyrimo procedūros 2020 m. gruodžio 1 d. Sprendime *Guðmundur Andri Ástráðsson prieš Islandiją* (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, 227 ir 232 punktai) Europos Žmogaus Teisių Teismas taip pat nurodė, kad, atsižvelgiant į esminį šios procedūros poveikį geram teisminės valdžios veikimui ir teisėtumui demokratinėje teisės viršenybe grindžiamoje valstybėje, tokia procedūra neišvengiamai yra neatsiejama EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos sąvokos „pagal įstatymą įsteigtas teismas“ dalis, ir patikslino, kad teismo nepriklausomumas, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, vertintinas, be kita ko, pagal tai, kaip šio teismo nariai buvo paskirti (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W. Ž. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 125 punktas).
- 121 Be to, 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Simpson / Taryba ir HG / Komisija (peržiūra)* (C-542/18 RX-II ir C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232) 73 punkte pakartodamas Europos Žmogaus Teisių Teismo suformuotą jurisprudenciją šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad EŽTK 6 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje įterpus žodžių junginį „pagal įstatymą įsteigtas“ buvo siekiama išvengti, kad teismų sistemos organizavimas būtų paliktas vykdomosios valdžios diskrecijai, ir užtikrinti, kad ši sritis būtų reglamentuojama įstatymo, kurį įstatymų leidžiamoji valdžia priima laikydamasi kompetencijos įgyvendinimo taisyklių. Šis žodžių junginys pirmiausia atspindi teisinės valstybės principą ir susijęs ne tik su paties teismo steigimo teisiniu pagrindu, bet ir su kiekvieną bylą nagrinėjančio teismo sudėtimi ir bet kuria kita vidaus teisės nuostata, kurios nesilaikant vieno ar kelių teisėjų dalyvavimas nagrinėjant bylą tampa neteisėtas; tokios nuostatos pirmiausia susijusios su atitinkamo teismo narių nepriklausomumu ir nešališkumu (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W. Ž. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 129 punktas).

- 122 Teisingumo Teismas nusprendė, kad pažeidimas, padarytas skiriant teisėjus atitinkamoje teismų sistemoje, lemia ir reikalavimo, kad teismas būtų įsteigtas pagal įstatymą, pažeidimą, ypač kai jis yra tokio pobūdžio ir sunkumo, kad kyla realus pavojus, jog kita valdžia, visų pirma vykdomoji, gali nepagrįstai pasinaudoti diskrecija, pažeisdama viso skyrimo proceso rezultatą, ir dėl to teisės subjektams kyla pagrįstų abejonių dėl vieno ar kelių atitinkamų teisėjų nepriklausomumo ir nešališkumo, o taip yra tuo atveju, kai pažeidžiamos pagrindinės nuostatos, kurios yra sudedamoji šios teismų sistemos steigimo ir veikimo dalis (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W. Ž. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 130 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 123 Iš šios jurisprudencijos matyti, kad ne bet kokia klaida, kuri gali būti padaryta per teisėjo skyrimo procedūrą, gali sukelti abejonių dėl šio teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo, taigi ir dėl kolegijos, kurioje jis posėdžiauja, turimo „pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, statuso.
- 124 Nagrinėjamu atveju, kaip nurodyta šio sprendimo 112 punkte, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl to, ar kasacine tvarka skundžiamą sprendimą priėmusi kolegija, atsižvelgiant į ją sudarančius narius, gali būti laikoma atitinkančia „pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo“ kriterijų.
- 125 Kalbant apie pirmąją prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo apibrėžtą situaciją, nurodytą šio sprendimo 110 punkte, t. y. kai tam tikri valstybės narės teismo nariai buvo paskirti į šį teismą remiantis institucijos, sudarytos pagal teisės aktus, vėliau šios valstybės narės konstitucinio teismo pripažintus prieštaraujančiais konstitucijai, priimtais nutarimais, reikia pažymėti, kad iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog nagrinėjamu atveju *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) 2017 m. birželio 20 d. sprendime nenagrino NTT nepriklausomumo. Teisės akto nuostatos, kurios tuo sprendimu buvo pripažintos prieštaraujančiomis Konstitucijai, iš esmės buvo susijusios su NTT narių kadencijos individualiu pobūdžiu ir vietų paskirstymo taisyklėmis, kuriomis remiantis šie nariai buvo atrenkami Lenkijos teismuose.
- 126 Šiomis aplinkybėmis vien šio sprendimo 110 punkte nurodytas teisės akto nuostatų, kuriomis remiantis buvo sudaryta NTT, pripažinimas prieštaraujančiomis Konstitucijai savaime negali paneigti šios institucijos nepriklausomumo, taigi ir sukelti teisės subjektams abejonių dėl atitinkamų teisėjų nepriklausomumo nuo išorinių veiksnių.
- 127 Būtent ši aplinkybė skiria šią bylą nuo bylų, kuriose buvo priimti 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimas *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)* (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982) ir 2021 m. liepos 15 d. Sprendimas *Komisija / Lenkija (Teisėjams taikoma drausminė tvarka)* (C-791/19, EU:C:2021:596). Iš tiesų, skirtingai nuo teisės aktų nuostatų, kurių pagrindu buvo sudaryta NTT, kurios nutarimai lėmė atitinkamų teisėjų pagrindinėje byloje paskyrimą, bylose, kuriose priimti šie du sprendimai, nagrinėti teisės aktai, kuriais remiantis buvo pakeista NTT sudėtis, sustiprino įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios įtaką atrenkant NTT narius taip, kad teisės subjektams galėjo kilti pagrįstų ir rimtų abejonių dėl tose bylose nagrinėtos NTT sudėties nepriklausomumo, jos vaidmens skiriant teisėjus, su kuriais tos bylos buvo susijusios, o kartu ir dėl tų teisėjų bei teismo, kuriame jie posėdžiavo, nepriklausomumo.

- 128 Šią išvadą patvirtino Europos Žmogaus Teisių Teismas, kuris nusprendė, kad *Sąd Najwyższy Izba Dyscyplinarna* (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegija) narių skyrimo procedūrai, per kurią siūlymus teikė NTT, sudaryta remiantis bylose, kuriose priimti pirmesniame punkte minėti sprendimai, nagrinėtais teisės aktais, neleistiną įtaką darė įstatymų leidžiamoji ir vykdomoji valdžia, o tai savaime nesuderinama su EŽTK 6 straipsnio 1 dalimi (šiuo klausimu žr. 2021 m. liepos 22 d. EŽTT sprendimo *Reczkowicz prieš Lenkiją*, CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, 276 punktą).
- 129 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikė konkrečių įrodymų, galinčių patvirtinti, kad teisės subjektams kyla pagrįstų ir rimtų abejonių dėl atitinkamų teisėjų nepriklausomumo ir nešališkumo, kuriuos būtų lėmęs *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pripažinimas, kad teisės akto nuostatos, kurių pagrindu sudaryta NTT dalyvavo šių teisėjų skyrimo procedūroje, prieštarauja Konstitucijai.
- 130 Tokia pati išvada darytina ir dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo apibūdintos antrosios situacijos, nurodytos šio sprendimo 111 punkte, t. y. kai vieno iš valstybės narės teismo narių kandidatūrą į teisėjo pareigas atrinko institucija, kurios sudarymas pripažintas teisėtu, tačiau ji tai padarė per procedūrą, kuri tuo laikotarpiu nebuvo nei skaidri, nei vieša ir dėl kurios nebuvo galima pateikti skundo teisme. Iš tiesų iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kad žlugus nedemokratiniam LLR režimui sudaryta NTT nebuvo nepriklausoma nuo vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžios.
- 131 Šiomis sąlygomis negalima teigti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo ketvirtajame ir penktajame prejudiciniuose klausimuose nurodytos aplinkybės, išdėstytos šio sprendimo 110 ir 111 punktuose, gali įrodyti, kad buvo pažeistos pagrindinės teisėjų skyrimo taisyklės, kaip jos suprantamos pagal šio sprendimo 122 punkte primintą jurisprudenciją.
- 132 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį ir penktąjį klausimus reikia atsakyti taip: ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, Chartijos 47 straipsnis ir Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiama pagal įstatymą įsteigtu nepriklausomu ir nešališku teismu pripažinti valstybės narės teismo kolegijos, kurioje posėdžiauja teisėjas, pirmą kartą arba vėliau (aukštesnės instancijos teisme) į teisėjo pareigas paskirtas jo kandidatūrą atrinkus institucijai, sudarytai remiantis teisės aktų nuostatomis, kurias vėliau šios valstybės narės konstitucinis teismas pripažino prieštaraujančiomis konstitucijai, arba jo kandidatūrą į teisėjo pareigas atrinkus teisėtai sudarytai institucijai, tačiau per procedūrą, kuri nebuvo nei skaidri, nei vieša ir dėl kurios nebuvo galima pateikti skundo teisme; taip yra todėl, kad šie pažeidimai nėra tokio pobūdžio ir sunkumo, kad kiltų realus pavojus, jog kita valdžia, visų pirma vykdomoji, galės nepagrįstai pasinaudoti diskrecija, pažeisdama viso skyrimo proceso rezultatą, ir dėl to teisės subjektams kils rimtų ir pagrįstų abejonių dėl atitinkamo teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo.

Dėl šeštojo ir septintojo klausimų

- 133 Atsižvelgiant į atsakymus, pateiktus į pirmąjį–penktąjį klausimus, nereikia atsakyti į šeštąjį ir septintąjį klausimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 134 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis ir 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 7 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinami taip, kad aplinkybė, kad valstybėje narėje teisėją pirmą kartą arba vėliau (aukštesnės instancijos teisme) į pareigas paskyrė iki stojimo į Europos Sąjungą šioje valstybėje narėje veikusio nedemokratinio režimo institucija, taip pat kad skiriant šį teisėją į pareigas teismuose po šio režimo žlugimo buvo atsižvelgiama, be kita ko, į valdant šiam režimui jo įgytą tarnybos stažą arba kad jis buvo davęs teisėjo priesaiką tik pirmą kartą skiriant teisėju valdant tam režimui, savaime negali sukelti teisės subjektams pagrįstų ir rimtų abejonių dėl šio teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo, taigi negali paneigti teismo kolegijos, kurioje jis posėdžiauja, turimo pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo statuso.
2. ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis ir Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiama pagal įstatymą įsteigtu nepriklausomu ir nešališku teismu pripažinti valstybės narės teismo kolegijos, kurioje posėdžiauja teisėjas, pirmą kartą arba vėliau (aukštesnės instancijos teisme) į teisėjo pareigas paskirtas jo kandidatūrą atrinkus institucijai, sudarytai remiantis teisės aktų nuostatomis, kurias vėliau šios valstybės narės konstitucinis teismas pripažino prieštaraujančiomis konstitucijai, arba jo kandidatūrą į teisėjo pareigas atrinkus teisėtai sudarytai institucijai, tačiau per procedūrą, kuri nebuvo nei skaidri, nei vieša ir dėl kurios nebuvo galima pateikti skundo teisme; taip yra todėl, kad šie pažeidimai nėra tokio pobūdžio ir sunkumo, kad kiltų realus pavojus, jog kita valdžia, visų pirma vykdomoji, galės nepagrįstai pasinaudoti diskrecija, pažeisdama viso skyrimo proceso rezultata, ir dėl to teisės subjektams kils rimtų ir pagrįstų abejonių dėl atitinkamo teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo.

Parašai.